

Nagrada „Boris Papandopulo“ Za autorsko stvaralaštvo na području ozbiljne glazbe

Ivan Josip Skender za skladbu Sonata za gitaru

Sonata za gitaru Ivana Josipa Skendera predstavlja iznimno ostvarenje unutar suvremene hrvatske glazbene produkcije te rijedak primjer skladateljske suverenosti u pristupu instrumentu koji mu nije primaran ni imanentan. Nastala na poticaj i u dugogodišnjoj suradnji s gitaristom Krešimirom Bedekom, ova četverostavačna skladba ističe se svojom kreativnošću, skladateljskom kvalitetom i promišljenošću. Ne samo da potvrđuje Skenderovu sposobnost temeljitog promišljanja glazbenog sadržaja, forme i zvukovnosti, već i njegovu otvorenost za dijalog sa izvođačem i specifičnostima instrumenta koje bi se mnogim skladateljima činile poput ograničavajućih okolnosti. Naprotiv, zahvaljujući toj uskoj suradnji, Skenderova Sonata je izniman primjer skladbe koja je oblikovana kao tehnički zahtjevno, ali i izrazito muzikalno djelo koje u potpunosti uspješno koristi zvukovne i izražajne mogućnosti instrumenta, ali koji primarno služe skladateljskoj zamisli i konceptu, bez imalo izleta u samodopadni virtuozeitet.

Strukturirana kroz četiri kontrastna stavka (*Andante poco libero – Allegro / Lento, libero e molto rubato / Allegretto / Allegro molto vivace*) i u trajanju od 21 minute, Sonata oscilira između ekspresivne lirike, ritmičke složenosti i dramske napetosti, pritom vješto koristeći kako standardne, tako i proširene gitarističke tehnike. Posebno zanimljiva i dojmljiva komponenta skladbe jest intertekstualni pristup i tretman citata iz hrvatske glazbene baštine, tj. uvođenje i postupna dekonstrukcija motiva paškog kola, čime se ostvaruje dodatna razina semantičke slojevitosti i glazbenog identiteta. Ovakva uspješna integracija glazbene tradicije u Skenderov idiosinkratičan i prepoznatljiv jezik – koji podjednako crpi iz nasljeđa suvremene ozbiljne glazbe 20. i 21. stoljeća te iz dubinskog razumijevanja ostavštine popularne kulture – svjedoči o promišljenosti, ali i osjetljivosti prema kontekstu i posveti kojoj djelo duuguje inspiraciju. Oslanjajući se na skladateljsku zrelost, autor se ne libi zakoračiti izvan okvira vlastitoga glazbenog idioma i posegnuti za stranim ili teško spojivim elementima, no upravo kroz tu gestu Skender ostvaruje slojevite, sugestivne i timbralno izrazito zanimljive glazbene rezultate.

Praizvedena u cijelosti u travnju 2024. godine u Maloj dvorani Vatroslava Lisinskog, Skenderova Sonata odmah je naišla na snažan odjek kod publike i kritike. U recentnim recenzijama izdvajana je kao jedno od najznačajnijih novih ostvarenja hrvatske glazbe za gitaru. Jasno oblikovana, dojmljivo izbalansirana i izrazito poticajna za izvođača, Sonata za gitaru Ivana Josipa Skendera već pri svojoj prvoj izvedbi pokazala je potencijal za trajnu prisutnost na koncertnim programima i u diskografiji.

O ostvarenju svjedoči i činjenica da je Sonata predložena upravo od gitarističkog odsjeka Muzičke akademije u Zagrebu, pri čemu prof. Petrinjak naglašava kako je riječ o skladbi koja se s razlogom već sada prepoznaje kao jedno od kapitalnih ostvarenja hrvatske glazbe za gitaru solo – usporedivo s djelima najistaknutijih svjetskih skladatelja poput Henzea, Tippetta i Mustonena – a toj će poziciji zasigurno pridonijeti i nadolazeće notno izdanje Cantusa.

Smatramo kako je Ivan Josip Skender ostvario kapitalno djelo hrvatske glazbene literature. Iz svih navedenih razloga, Sonata za gitaru zasluženno osvaja Nagradu HDS-a „Boris Papandopulo“ za 2024. godinu.